

برجی که ناصرالدین شاه ساخت+تصاویر

۲۰ اسفند ۱۳۹۴ ساعت ۲۲:۱۰

این شاه به هنرهای مستظرفه علاقه داشت و شاید به همین دلیل بود که با سفر به فرنگ و الگو برداری از آنجا می‌خواست دارالخلافه اش را هم آبرومند نماید. مگر طهران چه کمتر از سن پترزبورگ و پاریس و لندن داشت؟

ضلع شرقی کاخ گلستان مزین به ساختمانی رفیع و زیباست که نام با مسمایش شمس العماره است. شاید ساختمانی که سر به خورشید می‌ساید و این در ۱۵۰ سال که از عمرش می‌گذرد به واقع چنین نیز بود. شاه تنوع طلب قاجار که الحق نام قاجار با وی زنده شده یعنی ناصرالدین شاه مانند سایر شاهان قجری چندان درگیر جنگ و نبرد نبود البته بجز اوایل سلطنت که هوای سرزمین گشایی داشت و نتوانست بیش از مدتی کوتاه هرات را نگه دارد. ولی بعد از آن تا مدت‌ها کشور به دلیل رقابت دو همسایه مردم آزار یعنی روس و انگلیس توانست تا حدی کشور را با آرامش، هر چند بدون توسعه و پیشرفت نگه دارد. این شاه به هنرهای مستظرفه علاقه داشت و شاید به همین دلیل بود که با سفر به فرنگ و الگو برداری از آنجا می‌خواست دارالخلافه اش را هم آبرومند نماید. مگر طهران چه کمتر از سن پترزبورگ و پاریس و لندن داشت؟

بنای اولین تئاتر ایرانی به نام تکیه دولت شاید یکی از این الگوهای مطلوب بود که موجب پیشرفت هنر تئاتر ملی ایران شد. ساختن ساختمانی رفیع هم یکی از آمال شاه بود که به سال ۱۲۸۴ق به آن دست یافت. این ساختمان بلند مرتبه که اولین بنای برج شهری تهران به شمار می‌رود در دو برج دوقلوی پنج طبقه به ارتفاع ۳۵ متر و یک ساختمان کوتاه تر که ساعتی روی آن استوار است ساخته شده است. معلوم نیست هدف از ساخت آن چه بود چون استفاده مشخصی هم نه تنها در طول سلطنت شاه از آن شد و نه بعدها شاهان بعدی استفاده خاصی از آن کردند. ولی تا مدت‌ها مانند میدان آزادی و برج میلاد نماد شهری تهران بود.

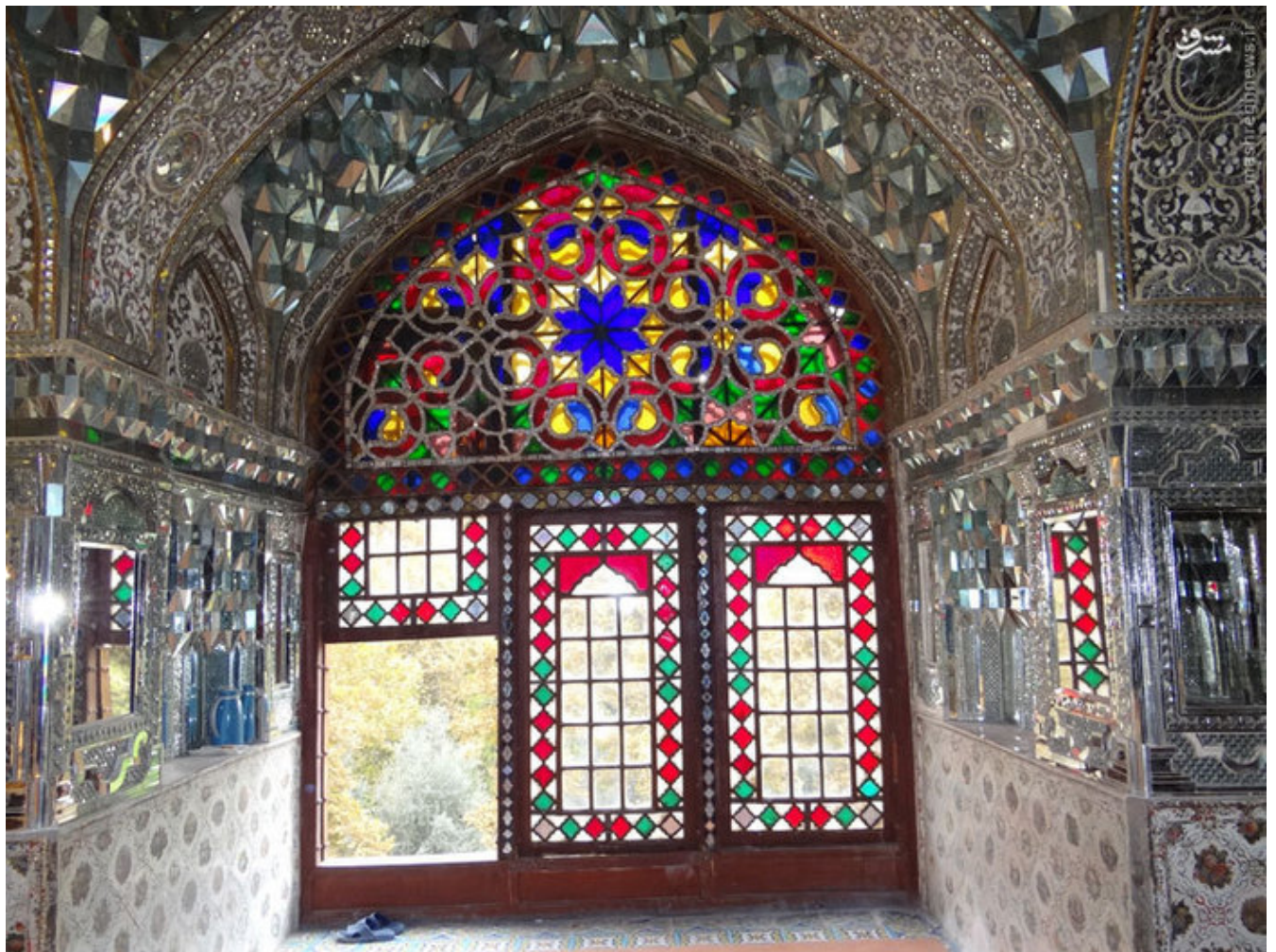
هنر خاص این برج که به دست معماران ایرانی ساخته شد این بود که از تزئینات فراوانی در آن استفاده کردند که تا الان هم اوج هنر ایرانی و اشرافی در آن نمایان است. گچ‌بریهای زیبا و استفاده از ستونهای فلزی — برای اولین بار — در آن از جنبه های جالب این بناست، هر چند که راه پله مرتفع و مشکل دار آن با استانداردهای امروزی قابل مقایسه نیست. شاه درایام بیکاری با صعود به آخرین طبقه آن می‌توانست دورنمای دارالخلافه نه چندان زیبا و خوش منظره اش را ببیند و شاید حسرت شهرهای فرنگی را بخورد. کرزن که به عنوان فرستاده انگلیس به ایران آمده بود در سالهایی چند که از ساخت این بنا گذشته بود بازدیدی از آن داشته و با نگاه یک فرد بیگانه نسبت به این ساختمان، در کتاب ایران و قضیه ایران چنین می‌نویسد:

در انتهای دیگر گلستان عمارتی رفیع با دو برج به نام شمس العماره قرار دارد که از سمت خارج قصر یعنی

طرف بازار منظره بسیار جالبی دارد. این ساختمان قابل توجه که به نظر من نمونه برجسته معماری هوسی است به صورت دو برج ساخته شده است که به دو غرفه زیبا منتهی می‌شود و برج ظریفی هم بین دو برج دیگر بر آمده است و در رأس آن رو به بازار ساعتی ساخت اروپا قرار داده اند و آن بر دیوار خارجی ارگ ساخته شده و در نمای بیرونی که سراسر با کاشی شفاف الوان فرش شده فقط یک پنجره هست و شبکه آجری به جای پنجره نصب شده است. در طرف باغ چند ایوان و رواق و ارسیهای متعددی هست و ایوان وسیعی به سبک ایتالیایی به وسیله پله ها کنار استخر بزرگی منتهی می‌شود.

شاه ساختمان این عمارت زیبا را بیست و پنج سال پیش شروع کرد و به راستی که نمونه کار معماری هوس و تفنن در هنر معماری جدید ایرانی است. از دیوارهای تمیز و وضع مرموز آن بنا تصور کرده بودم که حرمخانه شاه است، ولی این تصور صحت نداشت. گاهی بیگانه ها را به داخل آن راه و اطاقهایی را نشان می دهند که در آنجا نیز هدایای ذقیمت پادشاهان اروپایی که برای شاه فرستاده اند دیده می‌شود.

دو سه سال پیش توفیقی به دست آمد که در روز افتتاح مجدد از ساعت تعمیر شده این بنا در مراسم آن شرکت کنم. بدین خاطر خوشبختانه برای مدتی بخش بالایی ساختمان شمس العماره بر روی عموم باز شد و فرصتی پیش آمد که از آن بازدید نمایم. با هم تصاویری از داخل و بیرون این ساختمان را می بینیم که شاید تا به حال کمتر دیده شده است.

منبع:

مشرق

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/32829/تصاویر-ساخته-شاه-ناصرالدين-برجيه/>